

**„Édes anyanyelv”
nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére
Bács-Kiskun vármegye**

Iskolai forduló

II. kategória 7-8. osztály

tanuló neve

tanuló iskolája

felkészítő tanár neve

Fogalmazás pontszáma: _____

Feladatlap pontszáma: _____

Összesített pontszám: _____

Feladatlapot összeállította:
Kapás Zoltánné szaktanácsadó
Kulcsár Marianna szaktanácsadó

1. MAGÁNHANGZÓ KERESTETIK

A megadott mássalhangzókat egészítsd ki megfelelő magánhangzóval! Értelmes mondatot kapsz. Több megoldás is lehetséges. Az elsőben a megoldást megsegítjük a magánhangzó helyének jelölésével. Pl. S KGYS KGYTLN megoldás: ÉS A KEGYES KEGYETLEN. ÉS A KÍGYÓS KÍGYÓTLAN.

a) _ V_L_ _S V_L_TL_N:
V_L_ S__ V_L_TL_N:

b) VTKZ S VTLN:

.....
.....

c) Z RTTLN S RT

.....
.....

_____/6 pont

2. SZÓLÁSHÍVOGATÓ

Párosítsatok az alábbi elfeledett közmondásokat, szólásokat egy-egy ugyanolyan jelentésű, ma is használatos másik közmondással vagy szólással!

A) Drágább a folt a ruhánál.	1. Ágyúval lő verebekre.
B) Tyúkkal, kaláccsal tart.	2. Többe kerül a leves, mint a hús.
C) Legyet buzogánnyal.	3. Nagy fába vágja a fejszét.
D) Sajtárból dézsába lép.	4. Az egyik tizenkilenc, a másik egy híján húsz.
E) A macska is tejjel álmodozik.	5. Csöbörből vödörbe.
F) Sok pénzt vernek addig Körmöcön.	6. Tejbe(n), vajba(n) füröszt.
G) Egyik kökény, másik galagonya.	7. Éhes disznó makkal álmodik.
H) Mély vízbe veti a hálóját.	8. Sok víz lefolyik addig a Dunán/Tiszán.

A	B	C	D	E	F	G	H

_____/8 pont

3. NÉPES CSACSIPACSI

A meghatározások és a kezdő betűk alapján írjatok rímelő szókapcsolatokat! Az első tag mindegyikben egy nép neve lesz. Pl.: kelta - ellenérték í-á: ír-ár. szláv- lábtartó l - k: lengyel – kengyel

- a) germán - titkosügynököt n - k:
- b) ázsiai szigetlakó - talajművelő szerszámon j - k:
- c) oszmán - szeszesitalok t – s:
- d) délnémet - gazdaság b - m:
- e) a Pireneusokban élő - álarc b – m:
- f) Volga mentén lakó - támadó t – cs:
- g) skandináv - írott szöveg befejezése n – s:

_____/14 pont

4. HIBÁS GÉPELÉS

Az alábbi szólásokat hibásan gépelték, a betűk és a szavak összekeveredtek.

Írd le őket helyesen! Pl.: ódi nyemék - Kemény dió.

- 1. a si flöd lóla elekirító
- 2. a nátáh is gélem égj
- 3. gére-feldrö üskedőzik.....
- 4. vetkö egy újfank
- 5. beföld erezettgyök a bála
- 6. túf-táf égír
- 7. mes ik sziklát a fölbdől
- 8. Rozss tezs a teZRű táf

_____/8 pont

5. ROM –ROM

Írj olyan szavakat a meghatározások alapján, amelyekben előfordul a „rom” szórészt!

- A vár megrohamozása:
- Behemót:
- Jegyzék, lista:
- Kolostor:
- Fúvós hangszer:
- Jellegzetes illat, zamat:

_____/6 pont

6. ÉDI NYELV

Manapság igen elterjedt az édi nyelv. Ezt figurázza ki Lackfi János egy versében. Melyik szóra gondolt?

koviubi:

pöri:

vegyigyümi:

depi:

szani:

zacsi:

szivi:

nehari:

_____/8 pont

7. SZÓMAGYARÍTÓ

Fordítsd le magyarra! Keress neki találó elnevezést! Légy kreatív!

szelfi:

celeb:

influencer:

schopping center:

_____/8 pont

8. GUBANC

A közmondások összegubancolódtak. Válaszd szét, és írd le őket külön-külön kiegészítve!

a) Nézd meg az anyját, az nem harap.

.....
.....

b) Néma gyerekek ne nézd a fogát!

.....
.....

c) Sok jó ember is talál szemet.

.....
.....

d) Bolond lyukból cincognak az egerek.

.....
.....

e) Nem akarásnak nem kell cégér.

.....
.....

_____/10 pont

9. BETEG MONDATOK

Néhány „beteg” mondatot adunk közre: gyógyítsd meg őket nyelvhelyességi nyavalyáiktól! Írd le helyesen a mondatokat!

a) Letartóztatták a feltételezett finn repülőgép merényletét.

.....

b) Az Afrika-kutató ládába csomagolva érkezett meg az óriáskígyóval.

.....

c) Döbrögi meglátta Matyit a húsz libával. Nem vette le a süvegét, nem adta fele áron a libákat, ezért deresre húzatta.

.....
.....

d) Feri a kutyájával jött ki az állomásra. Amikor észrevett minket, elkezdett ugatni.

.....
.....

e) Böszörményi azt kiabálta, hogy ellopták a késemet.

.....

f) A falu végén levő kanyarban életveszélyesen hajtott a negyvenöt éves gépkocsi vezetője.

.....

_____/12 pont

10. JÓKAI 200

Az idén ünnepeljük Jókai Mór 200. születésnapját. Ő az egyik legnagyobb szókincsű írónk. 1994-ben a 100 kötetes Jókai-kiadáshoz készült egy szótár, amely Jókai különleges (idegen, régies) szavait magyarázza. Ebből szemezgettünk néhányat. Keresd meg a Jókai által használt szó jelentését!

1. aprószőlő

a) durva arcjáték

2. ápolda

b) káromkodás

3. ásatag

c) barát

4. bratyi

d) fülbemászó dallam

5. daróc mimika

e) kórház

6. dúdolka

f) éretlen, nem elég okos

7. erőmondat

g) külsőség

8. idéetlen eszű

h) régészet

9. indus bab

i) mazsola

10. külmáz

j) kávé

1 - ____, 2 - ____, 3 - ____, 4 - ____, 5 - ____, 6 - ____, 7 - ____, 8 - ____, 9 - ____, 10 - ____

_____/10 pont

11. KINEK NEM INGE, NE VEGYE MAGÁRA

Legyen ez a közmondás fogalmazásod címe. Azt jelenti, hogy aki nem hibás a dologban, az ne vegye magára a megrovást. Készíts el ehhez egy fordulatot elbeszélést maximum egy oldalban! Írj egy történetet, ami ennek a közmondásnak a jelentését fejezi ki! Ügyelj a tagolásra, a szóismétlésre, a rendezett külalakra!

_____/10 pont

[illegible]

**„Édes anyanyelv”
nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére
Bács-Kiskun vármegye
Iskolai forduló
II. kategória 7-8. osztály
Javítókulcs**

1. MAGÁNHANGZÓ KERESTETIK

A való is valótlan./Vele se véletlen.

A vétkező is vétlen./A vetkőző is övetlen.

Az ártatlan is ártó./Az értetlen is értő.

Minden helyes mondat 1 pont.

Összesen: 6 pont

2. SZÓLÁSHÍVOGATÓ

A	B	C	D	E	F	G	H
2.	6.	1.	5.	7.	8.	4.	3.

Minden helyes válasz 1 pont.

Összesen: 8 pont

3. NÉPES CSACSIPACSI

a) német – kémet

b) japán – kapán

c) török – sörök

d) bajor – major

e) baszk - maszk

f) tatár –csatár

g) norvég - sorvég

Minden helyes megoldás 1 pont. Páronként 2 pont.

Összesen: 14 pont

4. HIBÁS GÉPELÉS

1. A föld alól is előkeríti.

2. A jég hátán is megél.

3. Ár ellen úszik.

4. Égre-földre esküdözik.

5. Egy követ fűjnak.

6. Földbe gyökerezett a lába.

7. Fűt-fát ígér.

8. Rossz fát tesz a tűzre.

Helyes megoldásonként 1 pont.

Összesen: 8 pont

5. ROM –ROM

1. A vár megrohamozása: **ostrom**
2. Behemót: **otromba**
3. Jegyzék, lista: **lajstrom**
4. Kolostor: **klastrom**
5. Fúvós hangszer: **trombita**
6. Jellegzetes illat, zamat: **aroma**

Minden helyes megoldás 1 pont.

Összesen: 6 pont

6. ÉDI NYELV

koviubi: **kovászos uborka**

pöri: **pörkölt**

vegyigyümi: **vegyes gyümölcs**

depi: **depis, rosszkedvű, lehangolt**

szani: **szánalmas, menő akar lenni, de valójában nevetséges**

zacsi: **zacskó, kis papírsák, papírból vagy szövetből, puha anyagból készült tartó**

szívi: **Szívesen!**

nehari: **Ne haragudj!**

Helyes válaszonként 1 pont.

Összesen: 8 pont

7. SZÓMAGYARÍTÓ

szelfi: Megoldás: pl. fényönarckép, önfénykép, önfotó, önportré, énfénykép, önarcképfeltöltmény, tükörfotó, magamkép, énkép, önarckép, pillanatportré, magamuti, önpillanatkép

celeb: Megoldás: pl. rivaldabogár, nyalkamáté, arcművész, tüncibaba, percember, perchiresség, képernyőhősike, bővliarc, képernyőmákvirág, lepkeagy, médiasáska, gipszcsillag, bulvárbálvány, kameraviszketeg, kámforripacs, luficsúcsmenő, médiafagyöngy, talpfafej, csacsogány, vihorász, senkicske, elszálltságok, talmincs, ismerőnc, hirhedtség, sztárocska, gagyi kivagyi, üres kasfi, üres kasleány, talminátor, tiszavirág, vaktöltény, illegi-billegi, villan-csillag, ketrecarcos, semmihaszna

influencer: Megoldás: pl. véleményvezér, befolyász, hatásgyakorló

schopping center: Megoldás: pl. bevásárlóközpont, üzletközpont, vásárlóközpont

Minden találó elnevezés 2 pont.

Összesen: 8 pont

8. GUBANC

a) Nézd meg az anyját, az nem harap.

Nézd meg az anyját, vedd el a lányát. Amelyik kutya ugat, az nem harap.

b) Néma gyereknek ne nézd a fogát! Néma gyereknek anyja se érti a szavát. Ajándék lónak ne nézd a fogát.

c) Sok jó ember is talál szemet. Sok jó ember kis helyen is elfér. Vak tyúk is talál szemet.

d) Bolond lyukból cincognak az egerek. Bolond lyukból bolond szél fúj. Ha nincs otthon a macska, cincognak az egerek.

e) Nem akarásnak nem kell cégér. Nem akarásnak nyögés a vége. A jó bornak nem kell cégér.

Minden helyes alakban leírt közmondás 1 pont.

Összesen: 10 pont

9. BETEG MONDATOK

a) Letartóztatták a feltételezett finn repülőgép merénylőjét.

Letartóztatták a finn repülőgép feltételezett merénylőjét.

b) Az Afrika-kutató ládába csomagolva érkezett meg az óriáskígyóval.

Az Afrika-kutató ládába csomagolt óriáskígyóval érkezett meg.

c) Döbrögi meglátta Matyit a hús libával. Nem vette le a süvegét, nem adta fele áron a libákat, ezért deresre húzatta.

Matyi nem vette le a süvegét, nem adta fele áron a libákat, ezért Döbrögi deresre húzatta./ vagy Döbrögi meglátta Matyit a hús libával, aki nem vette le a süvegét, nem adta fele áron a libákat, ezért a földesúr deresre húzatta.

d) Feri a kutyájával jött ki az állomásra. Amikor észrevett minket, elkezdett ugatni.

Amikor a kutya észrevett minket, elkezdett ugatni.

e) Böszörményi azt kiabálta, hogy ellopták a késemet.

Böszörményi azt kiabálta, hogy ellopták a kését.

f) A falu végén levő kanyarban életveszélyesen hajtott a negyvenöt éves gépkocsi vezetője.

A falu végén levő kanyarban életveszélyesen hajtott a gépkocsi negyvenöt éves vezetője.

Minden helyes mondat leírása 2 pont. A nyelvi hiba kijavítása 1 pont, A helyesírás is 1 pont. Elfogadható más, a javítókulcsban nem szereplő helyes válasz is.

Összesen: 12 pont

10. JÓKAI 200

1. aprószőlő

a) durva arcjáték

2. ápolda

b) káromkodás

3. ásatag

c) barát

4. braty

d) fülbemászó dallam

5. daróc mimika

e) kórház

6. dúdolka

f) éretlen, nem elég okos

7. erőmondat

g) külsőség

8. idétlen eszű

h) régészeti

9. indus bab

i) mazsola

10. külmáz

j) kávé

1 - i, 2 - e, 3 - h, 4 - c, 5 - a, 6 - d, 7 - b, 8 - f, 9 - j, 10 - g

Minden helye válasz 1 pont.

Összesen: 10 pont

12. KINEK NEM INGE, NE VEGYE MAGÁRA

A fogalmazásban azt figyeljük meg, hogy a történetet milyen ötletesen írta meg a versenyző a megadott címhez. Mennyire ügyelt a tartalmi igényességre, kifejtettségre, a mondat szerkesztésre, választékos, a témához illő stílusra, a szókinccsgazdagságra. Arra, hogy valóban a címként szereplő közmondás jelentéséről szolt-e az adott történet. Az összeállított munka tagolása jól nyomon követhető-e. Helyesírási hibáért és az írás külalakjáért nem vonunk le pontot.

címről szól, tématartás **1 pont**

ötletesség **2 pont**

tartalmi igényesség, kifejtettség **2 pont**

témához illő stílus, mondat szerkesztés **2 pont**

a szókinccsgazdagsága **2 pont**

tagolás **1 pont**

Összesen: 10 pont

Elérhető pontszám: Feladatlap 90 pont Fogalmazás 10 pont

Összesen: 100 pont